

Однією з головних тенденцій розвитку національної системи освіти є її модернізація на засадах гуманістично-інноваційної парадигми. З метою забезпечення інноваційного розвитку освіти в Україні, підвищення її якості і доступності, інтеграції до європейського освітнього простору із збереженням національних досягнень і традицій, 2012 рік в Україні проголошено «роком освіти та інформаційного суспільства».

Повсюдне поширення Інтернет-зв'язку сприяє розвитку й технологічній реалізації ідеї відкритої освіти, що дозволяє сучасному студенту – молодій людині нової соціальної формації – якнайповніше виявити у процесі навчання свої потенційні можливості. Така логіка розвитку суспільства вимагає від педагогів знань тенденцій інноваційних змін в системі сучасної освіти, розуміння суті педагогічних нововведень, знання критеріїв технологічності, оволодіння технологіями проектування, діагностування, створення оптимальної авторської методичної системи, уміння аналізувати й оцінювати свій індивідуальний стиль тощо.

Нововведення у змісті, методах, прийомах, формах, засобах навчання та в підходах до соціальних послуг в освіті суттєво підвищують якість, ефективність і результативність навчально-виховного процесу, сприяють розвитку інтелектуальної, творчої, компетентної особистості. У рамках проведення виставки «Сучасна освіта в Україні – 2012» дирекцією освітніх програм корпорації Intel в Україні було оголошено конкурс «Інновації у навчальних закладах, які сприяють формуванню інформаційного суспільства в Україні». Запорізький педагогічний коледж не перший рік працює в інноваційному режимі, активно упроваджує інноваційні рішення, підходи, технології в навчально-виховний процес. Відгукнувшись на оголошення про конкурс, викладачі комісії іноземних мов (ІМ) коледжу представили й своє інноваційне «дітище» – віртуальну лабораторію іноземних мов (<http://english.ucoz.com>). Ми б хотіли поділитися з колегами своїми досягненнями у сфері нововведень, щиро сподіваючись, що наш досвід стане у пригоді багатьом творчим педагогам.

Віртуальна лабораторія іноземних мов

У зв'язку з тим, що кількість користувачів Інтернету невпинно продовжує зростати, все швидше набирає обертів Інтернет-комунікація як інтерактивна форма соціальної взаємодії. В освітній галузі така тенденція спричинила появу дистанційних навчальних ресурсів. Вважається ознакою престижу навчального закладу мати власний Інтернет-сайт, тим самим пропонуючи освітні послуги значно більшій аудиторії, забезпечуючи інтерактивний діалог між студентом і викладачем. З іншого боку, така самореклама навчального закладу стає вкрай необхідною в умовах конкуренції – для абітурієнтів та їх батьків – можливістю отримати повну інформацію про освітню установу, швидко зорієнтуватися щодо вибору спеціальності. Відповідаючи на вимогу часу, викладачі іноземних мов Запорізького педагогічного коледжу розробили Інтернет-сайт циклової комісії з метою забезпечення студентів вільним доступом до навчальної інформації, з метою індивідуалізації, демократизації та відкритості процесу навчання.

Інноваційна освітня технологія «Віртуальна лабораторія іноземних мов» упроваджується з листопада 2009 року. В реалізації цієї ініціативи задіяні шість викладачів комісії іноземних мов Запорізького педагогічного коледжу: Дем'янова Ю.О., Андреева Н.А., Євенко О.В., Гостева Т.Л., Харченко А.І., Каракатсаніс Т.В. Етапи впровадження технології:

- Розробка сценарію сайту, затвердження на засіданні комісії викладачів ІМ – вересень-жовтень 2009 року.
- Створення і наповнення сайту матеріалами – листопад 2009 року – лютий 2010 року.
- Ознайомлення студентів зі структурою сайту, його технічними й освітніми можливостями – регулярно з березня 2010 року.
- Відстеження ефективності використання сайту як інноваційної освітньої технології шляхом анкетування студентів – щорічно з травня 2010.

- Оновлення інформації, поповнення матеріалів сайту – регулярно з травня 2010 року.
- Проведення першої загальноколеджної Інтернет-олімпіади з англійської мови (<http://english.ucoz.com/index/olimpiada/0-82>) – лютий-березень 2011 року.
- Проведення першої Регіональної Інтернет-олімпіади з англійської мови серед студентів педагогічних ВНЗ I рівня акредитації Південного регіону України (<http://english.ucoz.com/index/olimpiada/0-86>) – 27 березня 2012 року.

Зазначимо, що освітні можливості сайту прорекларовані на семінарі-майстер-класі у лютому 2010 р. в Запорізькому педагогічному коледжі серед загальноосвітніх шкіл Хортицького району м.Запоріжжя. Сайт комісії викладачів ІМ також презентований на Регіональній науково-практичній конференції педагогічних ВНЗ I-II рівнів акредитації Південного регіону України, що відбулася 20 травня 2010 року в м.Олександрія. У листопаді 2010 року інформаційно-освітня технологія була представлена на регіональному засіданні викладачів ІМ у м.Новий Буг та рекомендована іншим навчальним закладам як зразок для впровадження.

Віртуальна лабораторія ІМ Запорізького педагогічного коледжу – ефективний навчальний засіб внутрішнього і зовнішнього користування, який забезпечує оптимальний режим творчої взаємодії викладачів і студентів коледжу, колег і студентів інших навчальних закладів регіону. Принципова відмінність нашої інноваційної діяльності від подібних ініціатив інших організацій та установ полягає в максимальній включеності сайту у навчально-виховний процес у коледжі, врахуванні його освітніх, виховних та організаційних можливостей у процесі планування навчальної (викладача) та навчальної (студента) діяльності, отже, – високій функціональності.

Максимальна ефективність дистанційного ресурсу досягається тим,

що сайт містить інформацію, яка стосується організації навчального процесу – розклад занять, екзаменів, графіки тематичних контролів і консультацій, положення про олімпіади (традиційні й дистанційні) з ІМ, новини й оголошення, інформація для абітурієнтів, студентів, батьків – усе для повної інформаційної забезпеченості всіх учасників навчального процесу, їх організованості й дисциплінованості. Електронні адреси викладачів оприлюднені для тих, хто має необхідність отримати індивідуальну консультацію або домашнє завдання в разі відсутності на занятті. Меню сайту дозволяє легко зорієнтуватися щодо розміщення навчальної інформації. Конспекти лекцій з методички навчання ІМ, плани семінарських занять, рекомендована для підготовки література, екзаменаційні питання, завдання для спостереження показових уроків з ІМ, зразки виконання завдань, таблиці, схеми – усе, що стосується професійної підготовки майбутнього вчителя, висвітлено на сайті. Студенти також мають можливість завантажити науково-методичні розробки викладачів («Мовний портфель студента ЗПК», «Алгоритм вивчення другої ІМ» та ін.), інструкції щодо роботи з Інтернет-ресурсами, створеними викладачами електронними навчальними комплектами, матеріали для написання конспектів уроків з ІМ (вірші, римівки, пісні, фізкультхвилинки), ілюстративний матеріал для вивчення курсу «Література і культура країни, мова якої вивчається», наукові статті викладачів.

Інтернет-сайт – система відкрита і вже своєю природою передбачає діалог. Зареєстровані користувачі можуть залишати свої коментарі, пропозиції, брати участь у форумах, самостійно пропонувати теми для обговорення, брати участь в інтерактивному опитуванні. Наприклад, уже за перший місяць «життя» сайту його користувачі підтвердили своїм голосуванням необхідність створення віртуального навчального ресурсу, при цьому за можливість навчатися дистанційно висловилися 73% респондентів. З огляду на те, що навчання ІМ спрямоване на комунікацію, особливою функцією Інтернет-сайту є забезпечення його відвідувачів можливістю

спілкування, і цей процес, головне, зворотний і динамічний. Йдеться не лише про електронне листування з викладачем, а передусім про участь студентів у форумах. Так, організовуючи обговорення певної проблеми в курсі вивчення ІМ, викладач задає лише тему, темп і тривалість іншомовного полілогу визначають його учасники, зважаючи на актуальність і цікавість теми. До Інтернет-спілкування мають змогу долучитися як найактивніші, так і студенти з невисоким рівнем володіння ІМ – право вибору індивідуального темпу такого віртуального полілогу урівнює можливості й задовольняє комунікативні потреби усіх його учасників. Таким чином спілкування відбувається в умовах психологічного комфорту (якщо порівняти з напруженням, яке відчуває слабкий студент, відповідаючи на занятті), невимушено, максимально природно й ефективно.

Навчальний сайт – не лише досконала система інформування, але й ресурс, який можна ефективно застосовувати як в аудиторній, так і в самостійній роботі студентів. Наприклад, опція «Довідник з граматики англійської мови» містить основні граматичні правила, вправи на закріплення граматичного матеріалу, а також відеоуроки – детальне пояснення граматичного матеріалу викладачами комісії. Таким чином викладач на занятті може пояснити певний граматичний розділ біля дошки, запропонувати студенту виконати граматичну вправу за комп'ютером, а вдома – закріпити матеріал, переглядаючи відеопояснення, електронний конспект. Для поглибленого вивчення ІМ у розділі «Корисні ресурси» пропонується ціла низка додаткових Інтернет-сайтів з детальним описом розміщених на них матеріалів: лексичних, граматичних, для розвитку навичок аудіювання. Те, що інформація ця не адаптована, якраз і створює ефект повного занурення в іншомовне середовище: необхідність вільно орієнтуватися на сайті різко підвищує мотивацію навчання і сприяє формуванню іншомовної компетентності.

Окремо зупинимося на можливостях, що створює сайт для обдарованих студентів. Це, по-перше, можливість відвідувати гурток англій-

ської мови дистанційно – виконувати розміщені викладачем на сайті завдання (розв'язувати ребуси, кросворди, обговорювати опрацьований матеріал в режимі он- та оффлайн). По-друге, – можливість читати спільний з колегами зі Швеції щоденник, що ведеться англійською мовою, і залишати за бажанням свій коментар (має місце природна іншомовна комунікація, а не її імітація). По-третє, – можливість брати участь у створенні газети англійською мовою, надсилаючи на електронну адресу редакції авторський матеріал, і читати всі випуски газети, які щомісяця готує студентська редколегія. По-четверте, – тут же розміщуються усні теми для учасників олімпіади, завдання змагань попередніх років, імена переможців тощо. Для заохочення талановитих студентів на сайті відведений простір для публікації конкурсних творів, перекладів та кращих сценаріїв виховних заходів іноземною мовою. Згодом творча інтуїція педагога підкаже й інші форми роботи з обдарованим студентством.

Усе описане, звичайно, не вичерпує освітніх можливостей Інтернет-сайту. Оскільки це система відкрита, відбувається регулярне оновлення матеріалів та інформації; зворотний зв'язок забезпечує можливість врахувати побажання користувачів і коригувати навчальний процес.

Про результативність застосування у навчально-виховному процесі інноваційної технології «Віртуальна лабораторія ІМ Запорізького педагогічного коледжу» говорять такі факти:

- результати анкетування студентів;
- кількісні показники – відвідуваність сайту студентами і колегами;
- якісні показники – високі відсотки якості знань з таких видів мовленнєвої діяльності як письмо і говоріння;
- активна участь студентів в інтерактивному опитуванні, форумах сайту;
- активне електронне листування студентів з викладачами;
- регулярне використання студентами завантажених на сайті навчальних матеріалів.

Відмічаючи переваги дистанційної освіти, варто сказати, що інноваційна технологія, зокрема інфор-

маційно-освітній сайт, сприяє оновленню функцій викладача як координатора пізнавального процесу й інструктора-консультанта на всіх його етапах; збільшуються вимоги до професійної підготовки викладача ІМ у зв'язку з високими потребами ІКТ-озброєного сучасного студентства, що, зрештою, стимулює й перетворює інколи рутинну учительську роботу на творчий, цікавий, динамічний процес.

Оскільки віртуальна лабораторія ІМ є відкритою системою, матеріалами сайту успішно користуються як наші колеги, так і студенти та їхні батьки. За статистикою ми маємо приблизно 250 студентів-користувачів, необмежену кількість відвідувачів-гостей сайту (кількість завантажень деяких матеріалів — до 2672 разів).

Порівнюючи результати моніторингу якості знань з ІМ за три роки, можна твердити про послідовне зростання якісних показників з таких видів мовленнєвої діяльності як письмо та говоріння. Припускаємо, що не остання роль у цьому належить використанню різноманітних форм спілкування у синхронному та в асинхронному режимах, що їх пропонує сайт комісії викладачів ІМ. Завдяки оперативному зворотному зв'язку між студентом і викладачем, студентом і студентом забезпечується психологічний комфорт і знімається комунікативний бар'єр (а це є передумовою успішного оволодіння ІМ). У навчанні ІМ з огляду на комунікативну спрямованість цього процесу особливо привабливою виявилася саме технологія Інтернет-спілкування на нашому сайті. Ефективність віртуальної комунікації забезпечується тим, що дозволяє не лише передавати, але й формувати, уточнювати, розвивати інформацію, вести діалог і полілог, наближений до умов природного спілкування.

Динамічний розвиток нашої інновації забезпечено систематичною роботою авторів сайту, концептуальним підходом до його розробки та функціонування. Найближчими планами використання сайту є:

1) проведення регіональної Інтернет-олімпіади з англійської мови серед студентів педагогічних ВНЗ І рівня акредитації Південного

регіону України зі спеціальності 5.01010201 «Початкова освіта» з додатковою кваліфікацією «Учитель іноземної мови початкової школи» (Інформацію розміщено за адресою <http://english.ucoz.com/index/olimpiada/0-86>). Олімпіада відбулася 27 березня 2012 року.

2) Розміщення на сайті навчально-методичного забезпечення з усіх дисциплін, які читають викладачі комісії ІМ, а саме з

- ІМ за професійним спрямуванням;
- практичного курсу ІМ (курс для студентів шкільного відділення);
- практичного курсу ІМ (курс для студентів дошкільного відділення);
- методики навчання ІМ;
- другої ІМ.

3) Створення системи автоматизованих тестів для контролю сформованості умінь та навичок студентів з різних видів мовленнєвої діяльності.

4) Регулярне щорічне проведення загальноколеджних Інтернет-олімпіад з англійської мови.

5) Залучення студентів до ведення сторінки «Творчість наших студентів».

6) Поповнення сторінок сайту новими матеріалами та інформацією, створення он-лайн журналу за результатами моніторингу навчальних досягнень студентів.

Завершуючи опис інноваційної діяльності, хотілося б зробити кілька загальних зауважень-методичних рекомендацій щодо створення віртуальних навчальних ресурсів. Розробляючи сайт і розміщуючи його у віртуальному просторі, варто подбати не лише про престиж окремого викладача (якщо це персональний сайт), комісії/кафедри викладачів (якщо це сайт комісії/кафедри), але й про навчальний заклад, який представляє створюваний віртуальний ресурс. Часто-густо розробники сайтів захоплюються зовнішнім його оздобленням, віддаючи перевагу формі, при цьому змістові відводиться другорядна роль. Проте до створення сайту як навчального ресурсу треба підходити концептуально: грамотно у плані технічному — так, щоб можна було простежити

логіку в його побудові; грамотно у плані мовному — додержуючись чинного правопису, витримуючи стиль, логічно викладаючи матеріал; грамотно у плані наповненості — сайт не має містити зайвої або некоректної інформації. Одним словом — слід підходити професійно. Тільки за таких умов віртуальний продукт можна вважати візитною карткою навчального закладу, повноцінним дистанційним навчальним курсом. Проектуючи навчальний сайт, треба ретельно підходити до розробки його сценарію. Основними вимогами на цьому етапі створення веб-ресурсу є функціональність, швидкість завантаження, легка навігація й низькі технічні (системні) вимоги. Перенасичення сторінок анімацією, гіперсиланціями, різнобій у використанні шрифтів і кольорів мають бути негативними факторами, які заважають користувачам ефективно працювати на сайті. Зазначмо й те, що розробка успішного сайту — складний, тривалий процес, результатом якого має стати високофункціональний, добре відлагоджений механізм.

Отже, віртуальна лабораторія ІМ як освітня технологія сприяє успішному вирішенню багатьох проблем навчання ІМ, зокрема проблеми підвищення мотивації студентів до навчальної діяльності. Як показує практика, дистанційна форма організації навчання прискорює процес набуття знань і формування навичок та умінь студентів у різних видах мовленнєвої діяльності, оскільки збільшує інтерес до вивчення ІМ, розвиває самостійність студентів. Використання потужностей сайту дає змогу успішно здійснювати індивідуальний підхід, перетворює навчання на усвідомлений і вмотивований, по-справжньому комунікативний процес.

Гадаємо, що в такий спосіб утверджується альтернативність педагогічних систем і соціально-педагогічна роль ініціативи освітян, стимулюється здорова конкуренція, долаються стереотипи педагогічної діяльності, що, зрештою, створює сприятливі умови для реалізації завдань особистісно-орієнтованого і компетентнісного навчання, що є сьогодні актуальним і пріоритетним у мовній освіті.